

Ραδιοφωνική έκπομπή διά τήν 19 ην
'Απριλίου, 1973, ήμέραν Κ Υ Ρ Ι
Α Κ Η Ν και ώραν : 20.00 - 20.30

Τήν έκπομπήν παρουσιάζουν ο ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ και ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥ-
ΚΑΚΗΣ. Τραγουδά ή ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ .

213

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τόσον καιρό, αγαπητέ μου Δημήτρη, μιλάμε για τήν παληά
τήν 'Αθήνα, για τούς τύπους της, τά κέντρα της, τά Ξθιμά
της, τούς καπταδόρους της, τίς στενοχώριες και τίς έλλεί-
ψεις της κι' ένω τά λέμε όλα αυτά άπ' έδω, τόν Ραδιοφωνικό
Σταθμό τών 'Ενόπλων Δυνάμεων, δέν μιλήσαμε ποτέ για θέματα
είδιανά και σχετικά μέ τόν Σταθμό αυτόν.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θέματα είδιανά και σχετικά μέ τάς 'Ενόπλους Δυνάμεις, τί
έννοεις ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Εννοώ θέματα στρατιωτικά. Λόγου χάριν, ή στολές τών άξι-
ωματικών και τών όπλιτών ήτανε και άλλοτε, έξηντα έβδομην-
τα χρόνια πριν, όπως είναι και τώρα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι βέβαια. Πρώτα πρώτα, πολλή του έλληνικού στρατού
στά χρόνια ~~από τότε~~ του Καποδίστρια και τά πρώτα χρόνια
του "Οθωνος, ήτανε ή φουστανέλλα, πράγμα πολύ φυσικό και
συγχρόνως παράδοξο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό ότι ήτανε γεγονός φυσικό, τό καταλαβαίνω, μά γιατί τό
άποκαλείς παράδοξο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Είναι δική μου, προσωπικά δική μου αυτή ή θεωρία. Δέν είναι
παράδοξο τό γεγονός ότι ένω ή φουστανέλλα θεωρείται ένδυμα
έθνικό, ένω είναι χιλιοτραγουδημένη ή φουστανέλλα σέ δημο-
τικά τραγούδια και άργότερα σέ τραγούδια πιο επίσημα,
νά κρατάη πάντα τό Ιταλικό της όνομα : Φουστανέλλα ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σωστό. Δέν τό σιέφθηκα ποτέ μου αύτό, μά βρίσκω ὅτι ἔχεις
 οἰκαιο. Τόσα χρόνια πού χρησιμοποιεῖται ἡ φουστανέλλα σάν
 ἐπίσημη στρατιωτική ^{στολή -} ~~ἐξοπλισμὸς~~ ἀκόμη καί σήμερα ὑπάρχουν σώματα
 εὐζώνων - δέν βρέθηκε κανένας ν' ἀλλάξη τήν ὀνομασία τῆς ἰτα-
 λικῆς φουστανέλλας ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Από τήν ἰταλική λέξι φ ο υ σ τ ἄ ν ι ο πού σημαίνει ἀκρι-
 βῶς τήν γυναικεία φοῦστα. Φουστανέλλα, μικρυντικό καί ὑπο-
 κοριστικό τῆς ἰταλικῆς φουστάνιο. Μά δέν πρόκειται νά κάνωμε
 ἀπόψε ἐτυμολογία λέξεων, ἀλλά νά μιλήσωμε γιά τίς στολές
 τοῦ στρατοῦ. Ὁ πρῶτος λοιπόν συντεταγμένος στρατός πού ἦρθε
 στήν Ἑλλάδα μετά τήν ἐπανάστασι τοῦ 21, ἦτανε σῶμα βαυαρῶν
 μέ ἀξιωματικούς καί ὑπαξιωματικούς καί πολύ φυσικά, ὅταν
 ἄρχισε νά διοργανῶνεται ὁ τακτικός ἑλληνικός στρατός, ἡ Ἄν-
 τεβασιλεία ἐμιμήθηκε τήν στολή τοῦ βαυαρικοῦ στρατοῦ : Μπλέ
 σιοῦρες στολές, ἀμπέχονα καί πανταλόνια.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τὰ ἀποκαλοῦσαν ἔτσι ; Ἀμπέχονα καί ~~ἐμβα~~ πανταλόνια ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι βέβαια. Μπορῶ νά σοῦ δώσω νά διαβάσης μιᾶ περιγραφή
 τοῦ πρώτου τακτικοῦ στρατιωτικοῦ σώματος, ἐπί Καποδίστρια.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ (Διαβάζει) Ἡ στολή τῶν ὀπλιτῶν συνίστατο εἰς ἓν ἱματίδιον
 καί μίαν ἀναξυρίδα ἐκ πανίου καί μίαν σιούφιαν μέ τό
 ἐθνόσημον τρίχρουν. Καλά, τό-ἱματίδιον τό καταλαβαίνω, ἡ
 ἀναξυρίς ὅμως τί ἦτανε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πανταλόνι. Ἕνα πανταλόνι εἰδικο, φαρδύ ἐπάνω καί κάτω
 πρός τοὺς ἀστραγάλους στενό καί ἐφαρμοστό.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί γιατί τό λέγανε ἀναξυρίδα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Χρησιμοποίησανε μιᾶ λέξι ἀρχαία, ἐπειδή τήν ἀναφέρει ὁ
 ἱστορικός συγγραφεύς, ὁ Ξενοφῶν, πού γράφει στήν Κύρου Ἄνά-
 βασι ὅτι οἱ Πέρσαι στρατιῶτες φοροῦσαν ἀ ν α ξ υ ρ ῖ δ α ς
 πανταλόνια στενά στούς ἀστραγάλους. Καί τό κωμικό εἶναι
 ὅτι ἡ λέξις αὕτη, παρέμεινε γιά πολλά χρόνια στόν στρατό.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

"Οπως θυμάμαι καλά ότι έχω διαβάσει κάπου, δεν θυμάμαι ποσὴ μιά διαφορετικὴ περιγραφή τῆς στρατιωτικῆς στολῆς κατὰ τὴν Ἐπανάστασι τοῦ 21. Καί ἡ περιγραφή αὐτὴ ἀπαιτοῦσε : ἄσπρο ὑποκάμισον, μαῦρο ἀντερί... δηλαδή μαύρη βράκα καὶ κόκκινες κάλτσες. Εἶναι ἀλήθεια ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Ἄλήθεια εἶναι μὰ δὲν ἐφαρμόσθηκε ποτέ αὐτὴ ἡ στολή. Εἶναι γραμμὴ καὶ περιγράφεται ~~αὐτὴ~~ σέ μιά προκήρυξι τῆς ~~ἐπανάστασι~~ Ἐπαναστάσεως ποὺ συνέταξε ὁ Ρήγας Φερραῖος ἀντιγράφοντας τὴν προκήρυξι τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Καί μάλιστα ἤθελε ὁ Ρήγας Φερραῖος νὰ φοροῦν οἱ Ἕλληνες στρατιῶτες καὶ μίαν σκούφιαν μὲ κεντημένον τὸ ρόπαλον τοῦ Ἡρακλέους. Φυσικῶς κάθε φορά ποὺ γινότανε ἀναδιοργάνωσις τοῦ στρατοῦ, ἔλλαζε καὶ ἡ στολή τῶν στρατιωτῶν. Καί κάποτε ὁ Κουντουριώτης, ὁ περίφημος Λάζαρος Κουντουριώτης, ὅταν ἔκανε κι' αὐτὸς ἀναδιοργάνωσι τοῦ στρατοῦ, ὤρισε γιὰ στολή : Ἐν ἱματίδιον, μίαν κοντὴν φουστανέλλαν καὶ ἓνα φέσι. Πρὸς τούτοις μίαν λινοστολήν. Νὰ σημειώσῃς Γιάγκο ὅτι αὐτὴν τὴν λινοστολήν, θὰ τὴν συναντήσωμε καὶ ἀργότερα μὲ τὴν ὀνομασίαν : λ ι ν ἄ τ σ α. Θέλεις νὰ μάθῃς τί ἄλλο ὤριζε ὁ Λάζαρος Κουντουριώτης γιὰ τοὺς στρατιῶτες ; Διάβασε παρακάτω :

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Πρὸς τούτοις χορηγεῖται εἰς τοὺς στρατιώτας ὑπόδησις, ὡς μισθὸς δέ ὀρίζεται ἐν ἰσπανικόν τάλληρον κατὰ μῆνα καὶ σιτηρέσιον καθημερινόν ἦτοι : δώδεκα λεπτά δι' ὀ ὄ ζ ο ν καὶ τριακόσια δράμια ἔρτου.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Εἰς τὰ 1825, ἀνέλαβε τὴν διοίκησι τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ὁ γάλλος συνταγματάρχης Φαβιέρος, ὁ ὁποῖος ἐξέδωσε διαταγὴ ἀλλοιωτικὴ. Διάβασέ την Γιάγκο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

"Ὡς τὴν διαβάσωμε κι' αὐτὴν. Κάθε στρατιώτης τοῦ πεζικοῦ εὐθύς ὅπου ἔβγαλε ἔμβη εἰς τὸ σῶμα, λαμβάνει ἐνδυμασίαν ἐν μι τ ἄ ν ι τσόχινον... τὸ μιλάνι τί νὰ ἦτανε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πιστεύω ότι θά ἦτανε ἓνα ρουχο γιά τό ~~απὸ~~ ἐπάνω μέρος τοῦ σώματος, τόν κορμό, γιατί λέει νομίζω ἓνα μιτάνι τζόχινον ἄσπρον...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ναί, ἄσπρο τό θέλει ὁ Φαβιέρος. Καί δίνει ἀκόμη : Δύο βρασιά πάνινα ἄσπρα διά τό καλοκαίρι, ἓν βρασί τζόχινον διά τόν χειμῶνα, ἓνα φέσι κόκκινον, μιὰ ζώνη γαλάζια, ἓν ζευγος παπούτσια καί νά καινουργιώνονται ὅταν παλαιώνουν, ἓνα ζευγος κάλτσες, μίαν καπόταν, ἓν λουρί διά νά κρατᾷ τήν καπόταν εἰς τόν ὄμρον, ὅπλα δέ ἓν τυφέκιον μέ τήν λόγχην, ἓν ζευγος μπαλάσκες, τροφή δέ 300 δράμια φωμί τήν ἡμέραν, 15 λεπτά σιτηρέσιον πληρωμένον κάθε ἡμέραν διά νά ἔχη τό κρέας του καί τό κρασί του ὁ στρατιώτης, μισθόν δέ 16 γρόσια τόν μήνα τά ὅποια νά πληρώνονται κατ'ἀναλογίαν ἀνά δέκα ἡμέρας.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἄκριβῶς. Αὐτή εἶναι ἡ πρώτη ἐπίσημη πληροφορία πού ἔχομε γιά τήν ἐνδυμασία τῶν στρατιωτῶν στά 1825, πρίν ἀκόμη φθάση ὁ "Ὄθων στήν Ἑλλάδα. Ὁ ^{Φαβιέρος} ~~παπιδέρος~~ πού κάνει αὐτές τίς καινοτομίες εἶναι ἀξιωματικός τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, ἀξιωματικός τοῦ Ναπλέοντος καί εἶναι ἐπηρεασμένος ἀπό τήν στολή τῶν γάλλων στρατιωτῶν. Γι'αὐτό καταργεῖ τήν φουστανέλλα, δέν χρησιμοποιεῖ τήν ἀρχαία λέξι ἀναξυρίδες καί γράφει βρασιά.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό καταλαβαίνω αὐτό. Στό ἀναμεταξύ ὅμως· εἴχαμε ἄλλη μιὰ στρατιωτική στολή, μαύρη, κατάμαυρη, μέ γαλόνια καί ἓνα μικρό στρατιωτικό δερμάτινο κράνος μέ μιὰ λευκή νεκροκεφαλή.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, εἶναι ἡ στολή τῶν Ἱερολοχιτῶν, ἡ στολή τοῦ Ἱεροῦ Λόχου πού καταστράφηκε στήν μάχη τοῦ Δραγατσανίου. Καί τό σπουδαιότερο εἶναι ὅτι δέν θά ξέραμε πῶς ἦτανε αὐτή ἡ στολή ἂν δέν ὑπῆρχε στήν Πινακοθήκη τοῦ Μονάχου ἓνας μέγανος πίνακας τοῦ γερμανοῦ ζωγράφου "Ες, πού ἔχει ἀπεικονίσει τήν μάχη τοῦ Δραγατσανίου μέ τήν καταστροφή τοῦ Ἱεροῦ Λόχου.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό γεγονός είναι ότι ή εποχή εκείνη, ήτανε τόσο μπερδεμένη ώστε δέν μπορούμε νά παρακολουθήσωμε τίς εξέλιξεις τής στρατιωτικής στολής μέ ακρίβεια καί μέ λεπτομέρειες. Ένα είναι βέβαιον πάντως : "Όταν έφθασε ό "Όθων στήν Έλλάδα, ή βαυαρική αντιβασιλεία, έφρόντισε νά ντύση τόν τακτικό στρατό, μέ υπόδειγμα τήν μπλέ στολή τών βαυαρών στρατιωτών καί τό δερμάτινο κράνος.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί οί χωροφύλακες ακόμη ντύθηκαν μέ μπλέ στολές, μέ τήν διαφορά ότι φορούσανε κοντό πανταλόνι, σάν κυλόττα περίπου καί άσπρες κάλτσες, όπως ξέρομε από διάφορες λιθογραφίες τής εποχής εκείνης.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Έτσι λοιπόν τό ντύσιμο του στρατού ήτανε έπηρεασμένο από τήν γερμανική στρατιωτική στολή καί οί άσκήσεις του στρατού από τίς γερμανικές άσκήσεις. Όμως φαντάζομαι ότι όταν έφυγε ό "Όθων από τήν Έλλάδα καί ήθε ο Γεώργιος θ'άλλαξαν τά πράγματα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βεβαίως άλλαξαν καί άρχισε νά επικρατή τό γαλλικό στρατιωτικό πνεύμα στόν στρατό. Ίδίως δέ πρίν από τόν πόλεμο του 1912 πού μία γαλλική στρατιωτική αποστολή είχε κάνει τήν αναδιοργάνωση του στρατού.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αύτήν τήν ιστορία τήν έχω υπ'όψι μου, γιατί μάς έχει μείνει ένα τραγουδάκι έπιθεωρήσεως, έρωτικό τραγουδάκι πού έχει μεγάλη σχέση μ'αυτήν τήν υπόθεση. Οί γάλλοι αξιωματικοί τής αποστολής είχανε φέρει μαζί τους καί στρατιώτες γάλλους για ύπηρέτες τους, όρδινάντσες πού λέγανε τότε καί οί στρατιώτες έδημιούργησαν έρωτικούς δεσμούς μέ τά δουλικά τής Αθήνας, όπως μάς μαρτυρά ένα περ'φημο ντουέττο από μία έπιθεώρησι τά " Παναθήναια " του 1911. Θα μάς τό θυμίση τώρα αυτό τό χαριτωμένο τραγουδάκι ή φίλη μας ή Κλειώ.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου)

Μόλις φύγω άπ'τήν στρατώννα
 άπ'τόν δρόμο σου περνώ
 σάν σέ δω μέ τήν κορώννα
 κάθε πίκρα λησμονώ.
 Μέ ζητά ο στρατηγός μου
 τόν ζητώ κι'έγώ, παντού,
 θέλω νά σέ βλέπω έμπρός μου
 κι'άς φωνάζη ο 'Εντοθ...

Γιά μένο ο κόσμος τώρα ύλος είσαι σύ
 θά μαι όικη σου πάντα άγάπη μου χρυσή
 έλα σέ μέ γλυκά λογάνια νά σοϋ πώ
 άπ'τήν στιγμή πού σέ πρωτόειδα σ'άγαπώ...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Έδω όμως χρειάζονται μερικές διευκρινήσεις για τους σύγχρο-
 νους άπροατάς. Νά εξηγήσωμε τί σημαίνει αυτό τό δίστιχο :
 θέλω νά σέ βλέπω έμπρός μου - κι'άς φωνάζη ο 'Εντοθ. 'Ο στρα-
 τηγός 'Εντοθ, ήτανε ο άρχηγός της γαλλικής στρατιωτικής άπο-
 στολής και τό όνομά του ήτανε πασί γνωστο σ'όλη τήν 'Ελλάδα.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Νά λοιπόν τί χρειάζονται τά τραγούδια των έποχών. Διατηροϋν
 γεγονότα και όνόματα πού θά είχανε λησμονηθεί.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Όπως κι'ένα άλλο, παλαιότατο λαϊκό τραγουδάκι πού τό τρα-
 γουδοϋσαν όσοι πήγαιναν στρατιώτες στόν τακτικό στρατό του
 'Οθωνος στά 1840. Ξέρεις ποιό έννοώ ; Δέν μέ κλαίς καημένη
 μάννα - πού μ'έγράφαν τακτικό - και μου βάλαν μπαγιονέττα -
 και μπαλάσια στό πλευρό.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Όπως και νά 'ναι όμως, υπάρχουν κατάλοιπα στόν σημερινό στρα-
 τό μας από τους γερμανούς και τους γάλλους διοργανωτάς.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί κατάλοιπα ; Τί έννοεις Γιαγίνο ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τά στρατιωτικά παραγγέλματα. Βρίσκουμε στά στρατιωτικά παραγγέλ-
 ματα, όπως και στά παραγγέλματα της σχολικής γυμναστικής, λέ-
 ξεις γαλλικές και γερμανικές. Έμπρός μάρς... άκούγεται ένα
 παράγγελμα για τήν έκκίνηση. Αυτό τό μ ά ρ ς... είναι ή γαλ-
 λική λέξις : μ ά ρ ς πού σημαίνει πορεία, βάδισμα. "Αν άβάν
 μάρ ς... λένε οι γάλλοι. Και ότό σταμάτημα, τό παράγγελμα πού
 άκούγεται είναι α λ τ !... Γερμανική λέξις από τό ρήμα :

χάλατεν πού σημαίνει κρατώ, σταματώ. Καί τό περίεργο εἶναι ὅτι καί οἱ γάλλοι, γιά τό σταμάτημα χρησιμοποιοῦν τήν γερμανική λέξι : ~~Halte~~ "Δ λ τ !..."

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μά τότε ἔχομε ἄλλη μιᾶ γαλλική λέξι πού ἔχει μένει στά στρατιωτικά παραγγέλματα : Τό παράγγελμα : Παρουσιάστε ἄρμ !.. Αὐτό τό ἄρμ, σημαίνει ὄπλο ἢ ὄπλα. Παρουσιάστε ὄπλα "Ὁμως τό ἄρμα, εἶναι μονοσύλλαβο καί ταιριάζει περισσότερο γιά παράγγελμα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Νά λοιπόν τά κατάλοιπα πού ἔχουν ἀφήσει στόν σύγχρονο ἑλληνικό στρατό οἱ ξένες ἀποστολές καί οἱ ξένοι στρατοί καί δέν φαντάζομαι νά βρεθῇ ποτέ καινοτόμος πού ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτές τίς λέξεις : Μάρς, ἄλτ καί ἄρμ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μιᾶ καί μιλάμε γιά τόν στρατό, ἔχω ὑποχρέωσι νά σοῦ ἐξηγήσω καί κᾶτι, ἄλλο. Λέγαμε σέ χρόνια παλαιότερα καί τό λέμε καί σήμερα ἀκόμη γιά τούς καινούργιους φαντάρους, αὐτούς πού στρατεύονται τήν λέξι κ λ η ρ ω τ ὅ ς. Ξέρεις ἀπό ποῦ βγήκε ἡ λέξις κληρωτός ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ποῦ νά ξέρω ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Λοιπόν , σέ χρόνια παλαιότερα, πρίν ἀπό τό 1900, δέν πηγαίνανε στρατιῶτες ὅλοι οἱ στρατεύσιμοι Ἕλληνες, ὅλοι ὅσοι φτάνανε στήν ἡλικία τοῦ στρατευσίμου, ἀλλά ἐπειδῆ δέν χρειαζόντουσαν τόσοι, ἀπό τόν κατάλογο τῶν στρατευσίμων, διάλεγαν μέ κληρο αὐτούς πού θά ὑπηρετοῦσαν. 'Απ' ἐκεῖ, ἀπό τόν κληρο βγήκε ἡ λέξις κ λ η ρ ω τ ὅ ς.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πρίν ἀπό λίγο, πού μιλήσαμε γιά τούς Βαλκανικούς πολέμους τοῦ 1912 - 1913, θυμηθήκαμε ἕνα τραγοῦδι ἐπιθεωρήσεως. 'Υπάρχει ὅμως ἄλλο ἕνα σχετικό τραγοῦδι, γιά τούς ξένους δημοσιογράφους, τούς ξένους ἀνταποκριτά πού εἶχανε μαζευτεῖ ἐκεῖνη τήν ἐποχή στήν 'Αθήνα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό ἔχω ὑπ' ὄψι μου, ἕνα πολύ χαρακτηριστικό τραγοῦδι γιά τήν ἐποχή ἐκεῖνη, γιατί πολλοί ξένοι δημοσιογράφοι μᾶς πολεμοῦσαν

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ας τό θυμηθούμε λοιπόν κι' αυτό τό τραγούδι, γιά νά δείωμε
στούς άκροατάς μας ότι πάντα ό ξένος τύπος, έφαγνε νά βρη
άφορμή νά μᾶς κατηγόρηση...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) "Έχω ένα μάτι τόσο τρομερό
πού ό τι γίνη έδώ - πρώτη έγώ θα ίδω
πως νά ξεφύγη τήν ματιά αυτή
πού σπινθηροβολεί - τρελλή...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ητανε μιá πραγματικότης φαίνεται αυτό τό έπιθεωρησεακό νούμε-
ρο κι' έπειδή έτσουζε αρκετά, εΐχε μεγάλη έπιτυχία στόν κόσμο.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι' άνόμη μεγαλύτερη έπιτυχία γιαντί τό έτελοϋσαν δυό μεγά-
λοι ήθοποιοί τής έποχής, ή Μαρίνα Κοτοπούλη καί ό Μήτσος Μυράτ
ό πατέρας τοϋ σημερινοϋ μας πρωταγωνιστοϋ Δημήτρη Μυράτ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τώρα θέλω νά σ' έρωτήσω κάτι άλλο, πού δέν εΐμαι βέβαιος άν θα
μπορέσης νά μοϋ άπαντήσης.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σχετικá μέ τί ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σχετικá μέ στρατιωτικό θέμα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί τί μέ πέρασες πώς εΐμαι ; 'Ο Μέγας Ναπολέον ή ό 'Αϊζεν-
χάουερ ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Εΐναι μιá άπορία πού τήν έχω από καιρό καί κανέννας δέν μόρεσε
νά μοϋ τήν λύση. Εΐναι γνωστόν ότι σ' όλους τούς στρατούς τοϋ
κόσμου, όταν συναντώνται δυό στρατιωτικοί χαιρετá ό ένας τόν
άλλον φέρνοντας τό δεξί του χέρι μέ τήν παλάμη ή τεντωμένη ή
λίγο καμπυλωτή, στό γεΐσο τοϋ πηληκίου του.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, εΐναι γνωστό αυτό καί ισχύει γιά όλους τούς στρατούς τοϋ
κόσμου. Τί θέλεις νά μάθης λοιπόν ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Ασφαλώς κάποια προέλευσι θα έχη αυτός ό χαιρετισμός. 'Από ποϋ
έραγε νά προέρχεται ; Ξέρεις μήπως ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Εΐναι μιá λογική άπορία πού κανέννας δέν θα μόροϋσε νά σοϋ
τήν λύση, οϋτε κι' έγώ, άν δέν τύχαινε νά διαβάσω πρό έτών κάτι
σχετικό σ' ένα έγγλέζικο στρατιωτικό βιβλίο γιά τά έθιμα τών
στρατῶν τοϋ κόσμου,

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τό βρήκες κι' αυτό ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Διάβασα κάτι πού τό βρίσκω πολύ λογικό, χωρίς νά βάζω τό χέρι μου στό Εύαγγέλιο πώς εἶναι καί σωστό.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἐνυπομονῶ ν' ἀκούσω.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φαίνεται ὅτι αὐτή ἡ ἱστορία τοῦ στρατιωτικοῦ χαιρετισμοῦ ἀνάγεται σέ μιᾶ ἐποχῇ τριακῶσια τόσα χρόνια πρίν.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μονάχα ; Καί πρῶτα τί εἶδους χαιρετισμό κάνανε οἱ στρατιωτικοί ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἔβλεπε ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι, οἱ στρατιωτικοί ἐννοῶ, χαιρετοῦσαν ὁ ἕνας τόν ἄλλον φέρνοντας τό δεξιό τους χέρι, τήν πάλμη στό μέρος τῆς καρδιάς
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιά νά δεῖξουν τήν ἀγάπη τους, ὁ ἕνας στόν ἄλλον. Ὅμως πολλές φορές σηκῶνανε ψηλά τό δεξιό τους χέρι τεντωμένο μέ τό κλασσιό ἄ β ε πού σημαίνει χαῖρε.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί οἱ ἀρχαῖοι μας πρόγονοι, ἔτσι χαιρετούσανε, σηκῶνοντας τό δεξιό τους χέρι ψηλά καί λέγοντας χαῖρε. Καί στό Βυζάντιον τό ἴδιο ἴσχυε. Μέ τό δεξιό χέρι τεντωμένο ψηλά χαιρετοῦσε ὁ κατώτερος τόν ἀνώτερο : χαῖρε χιλίαρχε. Ὁ Θεός μετά σου. Καί ἀπαντοῦσε μέ τήν ἴδια χειρονομία ὁ χιλίαρχος στόν κατώτερο : Ἀντίχαιρε σχολάριε...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ὁ χαιρετισμός πού λέμε ; Τό σχῆμα ὅπως εἶναι γνωστό στόν στρατιωτικό κανονισμό ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐγγλέζικη ἐπινόησις ἢ μάλλον, ὄχι ἐπινόησις, ἀλλά συνήθεια ἀπό ἕνα τυχαῖο γεγονός, ἀπό ἕνα γεγονός ἐπιδείξεως θαυμασμοῦ καί σεβασμοῦ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἐξακολουθεῖ νά μὴν καταλαβαίνω. Εἶπες ἐγγλέζικη ἐπινόησις.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί. Ἐδῶ καί τετρακῶσια χρόνια βασιλευε στήν Ἀγγλία ἡ Ἐλισάβετ. Ἦτανε ἡ ἐποχῇ πού πολεμοῦσανε μέ λύσσα δύο μεγάλες ναυτικές δυνάμεις : Ἡ Ἀγγλία καί ἡ Ἰσπανία. Τελικά ὁ ἄγγλος ναύαρχος Φράνσις Ντρέϊκ πού ξεκίνησε ἀπό κουρσάρος

καί ἡ Ἐλισσαβεντ τόν ἔκλενε ναύαρχο καί... τοῦ ἔδωσε τόν τίτλο τοῦ σέρ, Σέρ Φράνσις Ντρέϊκ, τσάκισε τήν ἰσπανική Ἄρμάδα καί ἔκλενε τήν Ἀγγλία θαλασσοκράτειρα.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Ἔλα αὐτά δέν βλέπω τί σχέσι μποροῦν νά ἔχουν μέ τόν χαιρετισμό.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Μή βιάζεσαι καί θά ἴδῃς ὅτι αὐτός ὁ στρατιωτικός χαιρετισμός δέν ἔχει τόσο πεζό ξεκίνημα, μά ρομαντικό καί ἴσως ἴσως λίγο αἰσθηματικό.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Τώρα μέ κάνεις πιό περίεργο ἀκόμη. Λέγε λοιπόν καί μ' ἔσκασες.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Ὅταν γύρισε ὁ Φράνσις Ντρέϊκ στό Λονδῖνον, νικητής καί τροπαυχος, φαντάζεσαι τί ὑποδοχή τοῦ ἔγινε. Πῆρε τόν τίτλο τοῦ σέρ, ἀνακηρύχθηκε ἀρχηγός τοῦ βρετανικοῦ Ναυτικοῦ καί ἡ βασίλισσα Ἐλισσάβεντ ἐξεδήλωσε τήν ἐπιθυμία νά ἐπισκεφθῇ ἡ Ἰδία τόν Φράνσις Ντρέϊκ στό παραβί του καί νά τόν εὐχαριστήσῃ καθώς καί τό πλήρωμα. Ὁ Ντρέϊκ, ἐτοιμάζει τό πλήρωμά του γιά ἐπιθεώρησι πού θά ἔκλενε ἡ Μεγαλειοτάτη, ἡ βασίλισσα τοῦ μεγαλυτέρου θρόνου τοῦ κόσμου καί βροτοίμασε τοὺς ἄνδρες του, τοὺς ναῦτες του λέγοντάς τους ὅτι, ὅταν θά ἐμφανισθῇ ἡ βασίλισσα στό κατάστρωμα τοῦ παραβιοῦ, ἐπειδή εἶναι τόσο ὀμορφη καί λάμπει σάν τόν ἥλιο ἡ ὀμορφιά της, γιά νά μήν θαμπωθοῦν ἀπό τήν λάμφι τῆς Ἐλισσάβεντ, νά φέρουν τήν παλάμη τους μπροστά στά μάτια τους...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Ἀριστούργημα !... Καί αὐτό θά ἦτανε τό ξεκίνημα τοῦ χαιρετισμοῦ. Ἡ Ἐλισσάβεντ θά ἐνθουσιάστηκε μ' αὐτήν τήν ἐκδήλωσι

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Ἐνθουσιάστηκε ἀφ' ἑνός καί ταυτόχρονα ὅλοι οἱ διοικηταί τῶν στρατιωτικῶν μονάδων ἐμιμήθησαν τήν σιέφι τοῦ σέρ Φράνσις Ντρέϊκ καί τήν ἐπέβαλλαν στοὺς ἄνδρες των, σάν ἐνδειξι σεβασμοῦ τῶν κατωτέρων πρὸς τοὺς ἀνωτέρους.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Τί νά σοῦ πῶ ἀγαπητέ μου Δημήτρη. Τέτοια προέλευσι δέν θά τήν φανταζόμουν ποτέ.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οἱ Ἴταλοὶ λένε : "Ἄν δέν εἶναι ἀληθινό, εἶναι πολύ καλή ἐπινόησις...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Σί νόν ἔ βέρο, ἔ μπέν τροβάτο. Καί οἱ γάλλοι λένε : Εἶναι πολύ ώρατο γιά νά εἶναι ἀληθινό.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σ' ἔ τρέ μπώ πού ἔτρ' βραβ. Σωστά. Πάντως, ἐλλείπει ἄλλης ἐξηγήσεως ἄς δεχθοῦμε αὐτήν. "Ἐτσι ὁ χαιρετισμός αὐτός ἐπεκράτησε καί ἐπεβλήθη σ' ὅλον τόν κόσμο.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μέ μεγάλη καθυστέρησι βέβαια, γιατί ξέρω κασά ὅτι ἐκατό χρόνια ἀργότερα ἀπό τόν καιρό τῆς Ἑλισσάβετ, στήν Γαλλία τοῦ 1650, οἱ στρατιωτικοὶ πού φοροῦσανε καπέλλα μέ πολλά φτερά, βγάζανε τά καπέλλα τους γιά νά χαιρετίσουνε ἕναν ἀνώτερο καί σαρώνανε μ' αὐτά τό ἄωμα, μέ τήν μεγάλη χειρονομία πού κάνανε.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἐτσι εἶναι κι' ἔσεις δίκαιο. Τό γεγονός εἶναι ὅτι ὁ χαιρετισμός αὐτός εἶναι σήμερα διεθνής καί ὅλοι οἱ στρατιωτικοὶ τοῦ κόσμου χαιρετιοῦντα μ' αὐτόν σόν τρόπο. θυμήσου καί τό παλιό στρατιωτικό τραγοῦδι σέ μία πολεμική ἐπιθεωρησι :
- Νά, ὁ στρατός περνάει - τρουμπέττες καί τρομπόνια - τουφέκια καί κανόνια, νά καί μακρὸ σπαθί... Κάνετε τόπο, κάνετε σ χ η μ α κὺ' ἐμπρός μέ βῆμα γιά τόν στρατό...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Σέ διακόπτω καί μέ συγχωρεῖς. Εἶπες τήν φράσι : Νά καί μακρὸ σπαθί... Τί μακρὸ σπαθί εἶναι αὐτό ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια, ξεχάσαμε νά ἀναφέρωμε ὅτι σέ χρόνια παλαιότερα ἡ στολή τῶν ἀξιωματικῶν ἐπέβαλλε καί μακρὸ σπαθί πού κρεμιόταν ἀπό τήν ζώνη... Κι' ἔβλεπες στόν δρόμο, μερικούς παλαιούς ἀποστράτους κιά ἀξιωματικούς, νά κυκλοφοροῦν καί νά σέρνουν τό σπαθί τους στό πεζοδρόμο. Εὐτυχῶς ἔχει καταργηθεῖ αὐτή ἡ συνήθεια ἐδῶ καί πολλά πολλά χρόνια. Πάντως γιά τό σπαθί τῶν ἀξιωματικῶν ἔχομε νά ποῦμε καί ἄλλα, ὄχι ὅμως σήμερα γιατί δέν μᾶς παίρνει ἡ ὥρα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "ΑΣ ΤΕΛΕΙΩΣΩΜΕ ΛΟΙΠΟΝ ΓΙΑ ΣΗ ΕΡΑ ΤΗΝ ΣΥΖΗΤΗΣΙ ΜΑΣ ΜΕ ΚΑΝΕΝΑ
ΠΑΛΑΙΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΠΟΥ ΘΑ ΜΑΣ ΠΗ Η ΚΑΛΗ ΜΑΣ Η ΚΛΕΙΩ.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (ΜΕ ΣΥΝΟΔΕΙΑ ΚΙΛΝΟΥ) Τ ρ α γ ο υ δ ι